

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Дзензелюка Дмитра Олексійовича

за темою «Методика розвитку рухових якостей студентів закладів вищої освіти засобами боротьби самбо», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю

13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність обраної теми. В останні роки спостерігається стійка тенденція до погіршення стану здоров'я та зниження рівня фізичної підготовленості студентської молоді України. Причинами цього є малий обсяг рухової активності та не ефективна організація процесу фізичного виховання у закладах вищої освіти. Тому виникає необхідність пошуку дієвих методів оптимізації впливу на режим рухової активності засобами фізичного виховання, які б забезпечили зміцнення здоров'я і підвищення рівня фізичної підготовленості студентської молоді.

Реалізація принципово нових технологій навчання, які б мали комплексний вплив на рухову та інтелектуальну сферу студентів є одним із напрямків підвищення ефективності процесу фізичного виховання закладів вищої освіти. Це засвідчує наявність наукової проблеми, яка потребує свого вирішення.

Наукові роботи вітчизняних та закордонних дослідників з вивчення даної проблеми виявились недостатніми. Фрагментарність уваги науковців саме до педагогічної складової конструювання та проектування змісту фізкультурно-оздоровчої діяльності у фізичному вихованні, спрямованої на покращання фізичного розвитку, фізичної підготовленості та стану здоров'я призвели до позитивного зрушення щодо вирішення даних проблем, через залучення в навчальний процес з фізичного виховання занять за спортивною спрямованістю. Одним із простих і доступних для студентів обох статей засобом всебічного фізичного розвитку є боротьба самбо.

Тому одним із напрямків підвищення ефективності навчально-виховного процесу з фізичного виховання студентів є упровадження занять з боротьби самбо, який сприяє розвитку фізичного стану в цілому. У даному випадку дисертаційна робота Д. О. Дзензелюк спрямована на розв'язання актуальної проблеми – розвитку рухових якостей студентів засобами боротьби самбо.

Слід відзначити ґрунтовну теоретичну підготовку дисертанта, оскільки, найбільш істотними науковими результатами дослідження є аналіз та узагальнення різних джерел щодо вивчення проблеми підвищення рівня фізичної підготовленості та працездатності у студентської молоді засобами боротьби самбо. Заслуговує на увагу шляхи наукового пошуку, яка вибудована автором відповідно до цілей і завдань дослідження, що вимагали детального вивчення кількох напрямів досліджуваної проблеми.

Дисертація має чітку структуру (вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки). Науковий апарат дослідження Дзензелюка Дмитра Олексійовича відзначається логічністю та обґрунтованістю. Автор чітко сформулював мету, завдання дослідження, визначила його об'єкт і предмет. Дисертантом вірно використаний комплекс методів дослідження, які адекватно відображають завдання, реалізація яких переконує у досягненні окресленої мети.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що: **вперше** розроблено та обґрунтовано методіку розвитку рухових якостей студентів закладів вищої освіти засобами боротьби самбо з урахуванням їх інтересів та рівня підготовленості; визначено найбільш інформативні рухові показники, що впливають на фізичний розвиток та здоров'я студентів та успішно розвиваються у процесі навчання боротьби самбо; встановлено раціональне співвідношення параметрів фізичних навантажень у процесі занять боротьбою самбо зі студентами закладів вищої освіти; **удосконалено** процес розвитку рухових якостей засобами боротьби самбо з урахуванням інтересів

та найбільш інформативних показників фізичного розвитку та здоров'я студентів закладів вищої освіти; **набули подальшого розвитку** питання мотивації до занять з фізичного виховання, фізичної підготовленості, фізичного розвитку та здоров'я сучасних студентів закладів вищої освіти.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи Житомирського державного університету імені Івана Франка на 2014–2024 рр. «Теоретико-методичні засади удосконалення навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0114U003978). Дослідження є складовою частиною теми кафедри фізичного виховання Житомирського національного агроекологічного університету на 2016–2020 рр. «Теоретико-методичні засади вдосконалення системи фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів» (номер державної реєстрації 0116U004203), а також відповідає тематичному плану та загальній проблемі наукових досліджень Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова «Теорія і технологія навчання і виховання в системі народної освіти».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Дисертацію написано українською мовою, вона має традиційну структуру і оформлена згідно діючих вимог. Дисертація складається зі вступу, списку скорочень, огляду літератури, матеріалів і методів дослідження, результатів роботи і їх обговорення, висновків, списку літератури, додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми досліджень, сформульовані об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження; наукова новизна і практична значущість роботи, представлені особистий внесок здобувача, апробація отриманих результатів дослідження; вказана кількість публікацій.

У **першому розділі «Сучасний стан фізичного виховання студентів закладів вищої освіти України»** за даними науково-методичної літератури

автор проаналізував систему організації фізичного виховання у ЗВО, рівень фізичного розвитку, фізичної підготовленості, працездатності та стану здоров'я студентської молоді та їх мотивацію до занять фізичними вправами. Окрім того, дисертант детально описує сутність інноваційних технологій навчання та розкриває існуючі у системі фізичного виховання студентів інноваційні технології. Висновки до першого розділу є цілком логічними і впливають із його змісту.

У другому розділі **«Характеристика фізичного стану та фізкультурно-оздоровчих потреб і мотивів студентів закладів вищої освіти»** описані використані методи дослідження, включаючи статистичні, а також організація дослідження. Їх відповідність поставленим меті і завданням дисертації очевидна.

Представлено результати констатувального експерименту відповідно до оцінки рівня фізичної підготовленості, фізичного розвитку, функціонального стану та здоров'я студентів у процесі навчання. Автор довів взаємозв'язок між показниками фізичної підготовленості та здоров'я студентів ЗВО. Показав ступінь потреб і мотивів молоді щодо занять фізичними вправами.

Третій розділ **«Науково-теоретичне обґрунтування, реалізація та оцінювання ефективності методики розвитку рухових якостей студентів закладів вищої освіти засобами боротьби самбо»** автор наводить дані щодо оцінки ефективності впровадження авторської методики в освітньому процесі фізичного виховання.

У розділі докладно описується сутність впроваджуваних у ході педагогічного експерименту інноваційних технологій. Чи не вперше в подібних дослідженнях, Д. О. Дзензелюк включає до змісту авторських інноваційних технологій фізичного виховання засоби боротьби самбо, що суттєво активізує рухову активність особистості.

Зміст методики складався з двох етапів: перший етап сприяв прискоренню адаптації студентів до нових умов навчання, підвищенню інтересу та бажання студентів до занять з фізичного виховання, збільшенню

обсягу рухової активності, рівня фізичної підготовленості, фізичного розвитку, функціонального стану, фізичного здоров'я, формуванню знань, умінь та навичок техніко-тактичних дій боротьби самбо. Завдання другого етапу спрямовані на: підвищення рівня інтересу та формування мотивації до регулярних занять фізичними вправами і спортом на старших курсах навчання та під час майбутньої професійної діяльності, рівня фізичної підготовленості, фізичного розвитку, фізичного здоров'я, зростання спортивної майстерності студентської молоді. Для реалізації змісту методики використовувалися сучасні дидактичні принципи та принципи спортивного тренування з застосуванням словесних, наочних та практичних методів навчання фізичних вправ та розвитку рухових якостей, у тому числі методів безперервної вправи, інтервальної вправи та комбінованої вправи. Наведені вище етапи також містили загальнопідготовчі вправи, допоміжні вправи, спеціально-підготовчі вправи, змагальні вправи та розподіл видів підготовки, а саме: теоретичну частину, технічну, фізичну, психологічну, тактичну, інтегральну.

Відповідно до результатів застосування методики розвитку рухових якостей засобами боротьби самбо у процесі фізичного виховання дозволило підвищити рівень розвитку рухових якостей та покращити показники фізичного здоров'я студентів. Це відповідно сприятиме покращенню розумової та фізичної працездатності, підвищенню ефективності навчальної і, у майбутньому, професійної діяльності студентської молоді.

Дисертаційну роботу завершують висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку.

Ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, сформульованих у дисертації. Представлені наукові положення базуються на ретельному аналізі значної кількості наукових спостережень студентів, а це свідчить про те, що мета дисертаційної роботи досягнута, а завдання, що були поставлені, розв'язані. Використання здобувачем у своїй роботі сучасних, інформативних методів дослідження, а також належний рівень

науково-інформаційного супроводження, коректність та обсяг статистичної обробки отриманих даних обумовлюють достовірність наведених результатів.

Наукова новизна полягає у тому, що:

– *вперше* розроблено та обґрунтовано методика розвитку рухових якостей студентів закладів вищої освіти засобами боротьби самбо з урахуванням їх інтересів та рівня підготовленості; визначено найбільш інформативні рухові показники, що впливають на фізичний розвиток та здоров'я студентів та успішно розвиваються у процесі навчання боротьби самбо; встановлено раціональне співвідношення параметрів фізичних навантажень у процесі занять боротьбою самбо зі студентами закладів вищої освіти;

– *удосконалено* процес розвитку рухових якостей засобами боротьби самбо з урахуванням інтересів та найбільш інформативних показників фізичного розвитку та здоров'я студентів закладів вищої освіти;

– *набули подальшого розвитку* питання мотивації до занять з фізичного виховання, фізичної підготовленості, фізичного розвитку та здоров'я сучасних студентів закладів вищої освіти.

Практична значущість результатів дослідження полягає у втіленні методики розвитку рухових якостей студентів засобами боротьби самбо, що сприяють покращанню рівня їх здоров'я та реалізації особистості у навчальній, соціальній, професійній та суспільній діяльності. Отримані наукові дані можна використовувати у процесі фізичного виховання студентів ЗВО.

Результати досліджень впроваджено у навчальний процес з фізичного виховання Житомирського економіко-гуманітарного інституту «Україна», Житомирського національного агроекологічного університету, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Хмельницького інституту соціальних технологій, а також

Житомирського обласного відділення комітету з фізичного виховання та спорту.

Повнота викладення результатів роботи в опублікованих працях і авторефераті. За результатами дослідження опубліковано 26 наукових статей, з них 7 статей у фахових наукових виданнях України та 1 стаття у зарубіжному фаховому виданні; 9 публікацій виконано одноосібно.

Зміст автореферату відповідає структурі і змісту основних положень, викладених в дисертації.

Апробація результатів дисертації. Про основні результати досліджень доповідалося на Міжнародних наукових конференціях «Молода спортивна наука України»; X Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні досягнення спортивної медицини, лікувальної фізкультури та валеології»; II Міжнародній науково-практичній конференції «Wykstalcenie i nauka bez granic – 2005»; III, V, VI, VII, VIII Міжнародних науково-методичних конференціях «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту»; XIX Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки»; Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальные вопросы организации научно-методического обеспечения университетского образования»; VII Всеукраїнській науково-методичній конференції «Навчально-методичне забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу в галузевих університетах»; II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Фізичне виховання студентської молоді: проблеми та перспективи»; Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання»; XXVI Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку», щорічних науково-практичних конференціях співробітників Житомирського національного агроекологічного університету «Наукові читання», щорічних

науково-звітних конференціях викладачів та аспірантів Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

Зауваження щодо змісту дисертації. Відзначаючи належний науково-теоретичний рівень дослідження Д.О.Дзензелюка, висловимо деякі зауваження та побажання, які носять дискусійний характер:

1. В першому розділі не всі літературні джерела мають посилання на сторінки.

2. Автором глибоко представлено аналіз організації та управління системою фізичного виховання. Однак, на наш погляд, у дослідженні варто більш ґрунтовніше розкрити недоліки в розвитку програмного, нормативного та правового забезпечення фізичного виховання студентів.

3. В розділі 3 на 158 стр, на наш погляд, слід більш детально розкрити методи навчання в формі фото.

4. Бажано було б більш чіткіше скоректувати висновки щодо поставлених завдань, адже їх у Вас чотири, а висновків – шість позицій.

5. Варто ґрунтовніше виділити інноваційні засоби боротьби самбо у порівнянні з традиційними, стосовно розвитку конкретної якості в залежності від положень боротьби (партер, стійка).

6. Доцільно вказати в висновках досягнення студентів експериментальних груп в змагальній діяльності.

Висловлені зауваження, однак, не мають вирішального значення і не знижують високої теоретичної і практичної цінності проведеного дослідження актуальної педагогічної проблеми.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Все вищевикладене дозволяє вважати, що за актуальністю, обсягом, методичним рівнем, новизною і науково-практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота за темою «Методика розвитку рухових якостей студентів закладів вищої освіти засобами боротьби самбо», подана до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук є самостійною, завершеною науково-дослідною роботою, а отримані в ній дані науково

обґрунтовані, є важливими для теорії та практики фізичного виховання і спорту, відповідає вимогам п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів і вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 № 423 і паспорту спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, а її автор Дзензелюк Дмитро Олексійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук.

Кандидат педагогічних наук, професор,
Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
професор кафедри фізичного виховання

Краснов В. П.

